

Suncokret kao predusjev za ozimu pšenicu

Suncokret kao i kukuruz u većini slučajeva služi kod nas kao predusjev za ozimu pšenicu i druga ozima strna žita. Međutim, prošireno je mišljenje da suncokret jako iscrpljuje zemljište i to u znatnijoj mjeri nego kukuruz, te da je prema tome kukuruz kao predusjev za ozimu pšenicu mnogo bolji nego suncokret. Rezultati pak ispitivanja i podaci iz široke prakse, kao i rezultati ispitivanja u Sovjetskom Savezu pokazuju, da suncokret, ukoliko je posijan na dobrom zemljištu i uz odgovarajuću agrotehniku, mnogo povoljnije djeluje kao predusjev za ozimu pšenicu.

Zavod za poljoprivredna istraživanja u Novom Sadu vrši 6 godina ispitivanja najpodesnijih predusjeva za naše najvažnije kulture: ozimu pšenicu i kukuruz. Ispitivanja se vrše sa 10 kultura. Ovdje ćemo prikazati ispitivanja samo za kulture suncokreta i kukuruza kao predusjeva za ozimu pšenicu prema ispitivanjima, koja vrše stručni radnici Zavoda.

Ogledi su vršeni na selektivnom polju Zavoda na Rimskim šančevima. Tip zemljišta je černozem. Ispitivanja su vršena sa srednje ranom sortom suncokreta »Novosadski 4«, dakle sa sortom, koja se uglavnom uzgaja u cijeloj Jugoslaviji, te sa sortom kukuruza »Novosadski zlatni zuban«, koja pripada u grupu ranih zubana i koja već zauzima znatne površine kod nas. Za ozimu pšenicu uzeta je selekcija Zavoda za poljoprivredna istraživanja u Novom Sadu broj 4121.

Primijenjena agrotehnika: duboko zimsko oranje, predsjetveno drljanje i valjanje u proljeće za ozimu pšenicu, a za kukuruz i suncokret iz prethodne godine; duboko zimsko oranje, predsjetveno drljanje i tri prašenja usjeva u toku vegetacije ne računajući prvo prašenje s prorjeđivanjem usjeva. Gnojenje zemljišta i prihranjivanje usjeva nije vršeno. Kao standardni usjev uzet je kukuruz. Rezultati ispitivanja po godinama su slijedeći:

Predusjev: suncokret i prinos pšenice			Predusjev: kukuruz i prinos pšenice		
God.	1948/49	14,10 mtc/ha	God.	1948/49	13,40 mtc/ha
„	1949/50	22,42 „	„	1949/50	18,22 „
„	1950/51	26,08 „	„	1950/51	22,60 „
„	1951/52	7,46 „	„	1951/52	6,71 „
„	1952/53	26,06 „	„	1952/53	25,02 „
„	1953/54	16,64 „	„	1953/54	12,95 „

Iz gornjeg rezultata vidi se, da ozima pšenica poslije suncokreta u toku 6 godina ispitivanja daje mnogo veće prinose, ako je predusjev bio suncokret negoli ako je predusjev bio kukuruz. U tri godine ispitivanja ovaj višak prinosa iznosio je preko 3 mtc zrna po hektaru, a u prosjeku za 6 godina višak prinosa iznosio je 2,31 mtc po hektaru zrna.

Ispitivanje biljnih adimilacija nisu vršena, ali prema podacima stručne literature kukuruz i suncokret crpe iz zemljišta slijedeće količine najglavnijih hranjivih tvari, koje su preračunate na naše prosječne prinose, i to: kod kukuruza 22,4 mtc/ha i suncokreta 11,2 mtc/ha zrna s odgovarajućim odnosom vegetativne mase. Količine hranjivih tvari preračunate su u kilogramima po hektaru.

Suncokret crpe dušika 53,4, fosfora 35,3, kalija 311,0 (po Jukuškinu)
Kukuruz crpe dušika 60,3, fosfora 29,2, kalija 82,7 (po Lirkeu)

Kao što se iz gornjeg pregleda vidi, kukuruz crpe iz zemljišta nešto više dušika (6,9 kg), nego suncokret. Međutim, suncokret crpe iz zemljišta za 6,1 kg više fosfora i za 228,3 kalija nego kukuruz. Prema tome moglo bi se reći, da je razlika u potrošnji dušika i fosfora skoro podjednaka kod kukuruza i kod suncokreta, dok je potrošnja kalija znatno veća, te suncokret samo u pogledu kalija iscrpljuje zemljište nešto više nego kukuruz.

Rezultati pokusa jasno pokazuju, da suncokret kao predusjev za ozimu pšenicu mnogo više odgovara nego kukuruz.

U našoj poljoprivredi suncokretu se poklanja mnogo manje pažnje u pogledu obrade zemljišta i pripreme odgovarajućih agrotehničkih mjera, nego kod kukuruza i drugih kultura. Dakako, da usjev ozime pšenice na lošijem i zakorovljenom zemljištu daje slabije prinose nego poslije kukuruza. Smatramo, da je to bio glavni razlog za izvođenje zaključaka o nepogodnosti suncokreta kao predusjeva za ozimu pšenicu.

Ukoliko se pak suncokret uzgaja na boljem zemljištu uz primjenu odgovarajuće agrotehlike, dobivamo sasvim suprotne rezultate. Naime, princsi ozime pšenice poslije suncokreta mogu biti i znatno veći nego što su ovdje iskazani. Zatim, ako se uzme u obzir, da suncokret kod nas sazrijeva prosječno za mjesec dana ranije, nego kukuruz, priprema zemljišta za sjetvu ozime pšenice vrši se mnogo ranije nego poslije kukuruza. Iako suncokret više isušuje zemljište nego kukuruz, ipak zemljište ima znatno više vremena za obnavljanje mikrobioloških procesa i za stvaranje hranjivih tvari, nego što ga ima poslije kukuruza. Uzimajući pak u obzir, da naši černozemci ne oskudijevaju kalijem, njegovo izvlačenje kalija iz zemljišta nema nekog značajnog utjecaja na smanjivanje prinosa ozime pšenice. Tamo pak, gdje u zemljištu nema dovoljno kalija može ga se dati u umjetnom gnojivu. Ukoliko budu stvorene sorte suncokreta s još kraćom vegetacijom, niskom i tankom stabljikom, važnost suncokreta, kao predusjeva za ozimu pšenicu svakako će još više biti povećan.